

فاطمه محمدبیگی:

اینکه حبس کم شود و محکومان مالی هم به سرعت بتوانند ادای دین کنند بد نیست، اما نکته‌ای که وجود دارد، اشکالات و مواردی است که مطرح کردیم و خواستیم این طرح به کمیسیون برگردد و اصلاح شود. تقاضای ما این است که این قانون در جلسه رسمی فراکسیون با حضور کارشناسان مسلط مورد بررسی اعضا قرار بگیرد و سپس به کمیسیون حقوق قضایی داده شود.

رئیس فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی:

ما در جریان نبودیم

در مجلس یازدهم و در روزهایی که قیمت سکه هر روز بالا می‌رفت، خبر تعیین سقف برای مهریه از ۱۱۰ سکه به ۱۴ سکه در جامعه منتشر شد. در مجلس یازدهم، طرح اصلاح قانون مهریه در کمیسیون حقوقی تصویب شد و در نوبت صحن هم قرار گرفت، اما عمر مجلس یازدهم اجازه رسیدگی به این طرح را نداد، ولی نماینده‌های مجلس دوازدهم این طرح را فراموش نکردند. حالا این طرح با همه موافقان و مخالفانش در صحن قرار دارد. طرحی که به نیمی از زنان جامعه مربوط می‌شود.

فاطمه محمدبیگی، نماینده قزوین و رئیس فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی در مورد بحث اصلاح مودای از قانون اجرای محکومیت مالی با بیان اینکه در حال حاضر محکومان زیادی به دلیل مهریه در زندان هستند، می‌گوید: «همین موضوع باعث آسیب به استحکام خانواده شده است و متأسفانه شاهد افزایش میزان نرخ طلاق در جامعه هستیم. بنابراین ما موافق تغییر قوانین محکومیت‌های مالی

دکتر الهه کولایی، استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران:

نیازمند اصلاح نظام حقوقی خانواده هستیم

براساس قوانین قهقی ما حق قطعی زن در ازدواج، مهریه و نفقه است، اما همین حقوق هم مدام دستخوش تغییر شده و محدودتر می‌شوند، بدون اینکه آن طرف کفه ترازو به سود زنان اصلاح شود. این روزها، مجلس درگیر طرح کاهش مهریه از ۱۱۰ به ۱۴ سکه و حبس‌زدایی از مردان بدهکار مهریه است، طرح‌هایی که هنوز تصویب نشده، اما موافقان و مخالفانی دارد به طوری که یکی از نمایندگان سابق مجلس شورای اسلامی معتقد است، نمایندگان باید قانون را به گونه‌ای اصلاح کنند که شهروندان بویژه زنان و دختران جوان به تضمین مهریه برای حفظ نیاز خانواده نیازی نداشته باشند، حتی در مواردی به شکل تجاری با این مسأله برخورد نکنند. نمایندگان به جای محدود و مسدود کردن مسیر افزایش مهریه، به عنوان تضمین زندگی زناشویی، بهتر است به اصلاح نظام حقوقی خانواده روی آورند. نمایندگان مجلس به دنبال تغییر در میزان سکه‌های مهریه هستند، ولی در آن سوی ماجرا زنانی قرار دارند که بدون پشتوانه مالی، درآمد و اشتغال بعد از جدایی باید زندگی‌شان را مدیریت کنند. کاهش میزان سکه و حبس‌زدایی فقط کفه ترازو را به سود مردان سنگین‌تر می‌کند، بدون آنکه حتی برای زنان در نظر گرفته شود.

دکتر الهه کولایی، استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران با اشاره به لزوم ارتباط برقرار کردن نظام قانونگذاری با تحولات اجتماعی در همه سطوح، می‌گوید: «با اینکه مرکز پژوهش‌های مجلس می‌تواند به عنوان مرجع ارتباطی میان مجلس، جامعه علمی و نخبگان عمل کند و در مورد طرح‌هایی که نمایندگان در مجلس مطرح می‌کنند، دیدگاه‌های کارشناسی صاحب‌نظران حوزه‌های مختلف را به آنها منتقل کند، به نظر می‌آید چنین کارکردی

شکل نمی‌گیرد و از ظرفیت‌های علمی و کارشناسی کشور در وضع قوانین و ارائه طر‌های قانونی استفاده لازم انجام نمی‌شود. واقعیت آن است که نظام حقوقی عقد و ازدواج نمی‌تواند با واقعیت‌های متحول جامعه ایرانی در شرایط کنونی ناهمخوان باشد.»

جایگاه زنان و مردان به دلیل تحولات بسیار سریع اجتماعی و فرهنگی، اقتضای حتی سیاسی جامعه، دگرگونی‌های بسیار بنیادین و اساسی را پذیرا شده که در نظام قانون‌گذاری و وضع قوانین کشور هنوز جایگاه خود را پیدا نکرده است. این نماینده سابق مجلس در این‌باره توضیح می‌دهد: «شاهد هستیم به جای یک رویکرد همه‌جانبه و واقع‌گرایانه به تحولات گسترده و عمیق جامعه، طرح‌های در کمیسیون‌های تخصصی مجلس ارائه می‌شود که به جای حل مشکل، فقط مشکلی به جای‌ش می‌گذارد. از جمله موضوع کنترل مهریه که قبلی اضافه می‌کنند. از جمله موضوع کنترل مهریه که متأسفانه به عنوان تقصیمی برای دوام و بقای خانواده و نظام زناشویی همواره مورد توجه بوده است. سال‌هاست که زنان کوشیده‌اند با استفاده از اهرم مهریه برای دفاع از حقوق انسانی خود در ساختار خانواده اقدام کنند. حالا برخی از نمایندگان این گونه طرح‌های قانونی یعنی کاهش مهریه به ۱۴ سکه را ارائه می‌کنند، بدون اینکه توجهی به این تحولات بویژه به نیازهای امروز زنان جامعه داشته باشند.»

قوانین ازدواج باید به‌روز شود

به گفته دکتر کولایی، توجه نداشتن به شرایط خانواده در جامعه فعلی، یعنی نرخ بالای طلاق، نبود تمایل به ازدواج میان جوانان و پیامدهای طبیعی آن که کاهش شدید رشد جمعیت در کشور است، در این نوع مباحث جایگاه خود را پیدا نمی‌کند. او می‌گوید: «ما شاهد هستیم، شیپور را از سرگشادش می‌زنند. به این معنا که کشور نیازمند اصلاح اساسی قانون ازدواج و قوانین مربوط به نظام خانواده است تا خانواده‌ها مجبور نشوند برای محافظت از این نهاد بسیار ارزشمند اجتماعی، به افزایش مهریه حتی مهریه‌های غیرمنطقی روی بیاورند. درواقع شاهد نوعی مسابقه و رقابت در تعیین تعداد سکه در مهریه هستیم.»

آچه امروز در مورد مهریه و افزایش چشمگیر آن و طرح‌های قانونی برای مهارش مطرح می‌شود، نمایشی از بی‌توجهی

به واقعیت‌های اجتماعی و ضرورت انجام تکالیف و وظایف نمایندگان مجلس و قانونگذاری است، موضوعی که دکتر کولایی به آن اشاره می‌کند و می‌گوید: «نمایندگان باید قانون را به گونه‌ای اصلاح کنند که شهروندان، بویژه زنان و دختران جوان به تضمین مهریه برای حفظ نهاد خانواده نیازی نداشته باشند، حتی در مواردی به شکل تجاری با این مسأله برخورد نکنند. در واقع نقش عامل مهریه از کارکرد طبیعی آن خارج نشود، به طوری که امروز شده است، به جای محدود و مسدود کردن مسیر افزایش مهریه به عنوان تضمین زندگی زناشویی و در واقع ایجاد اعتماد در خانواده‌ها برای درگیر شدن در امر ازدواج، بهتر است به اصلاح نظام حقوقی خانواده روی آورده شود.»

این نماینده سابق مجلس در ادامه می‌گوید: «توجه به نیازهای زنان امروزی در جامعه، که الگوی‌های بسیار موفقی را خارج از مرزهای ملی ایجاد کردند، می‌تواند راهکار مؤثری باشد.»

شرایط با عقد منوط به پذیرش مرد است

اصلاح نظام حقوقی خانواده و توجه به نیازهای زنان امروزی موضوعی است که باید با تغییر قوانین اصلاح شود. این نماینده سابق مجلس شورای اسلامی توضیح می‌دهد: «نوانسته‌ایم در سندهای ازدواج شرایط با عقدی را بکنجانیم، اما متأسفانه موکول شده به پذیرش از سوی مردان. باید این شرایط شکل قانونی پیدا کند. قانونگذار هم به شکل عرفی و شرعی نشان داده ظرفیت انجام این کار را دارد، بنابراین نیازمند اصلاح قانون هستیم.» او با اشاره به اینکه همه کارشناسان و حقوقدانان به ظرایف نبود قانون حمایتی واقف هستند و خانواده‌ها آن را تجربه می‌کنند، بیان می‌کند: «زنانی که حقوقی قانونی ندارند، چگونه می‌توانند وارد رابطه‌ای شوند که از ابتدا به آنها گفته می‌شود در نظام حقوقی با این امضا، شما این حقوق را از خود سلب می‌کنید! تا هنگامی که این اصلاح در نظام قانونی رخ ندهد، یعنی یک رابطه مشارکتی میان زن و مرد که به عنوان همسر با هم زندگی می‌کنند، جنبه عینی و وجود خارجی پیدا نکند و از سطح شعار و تکریم‌های شفاهی به سطح عمل و واقعیت‌های زندگی انتقال پیدا نکند، بحران نظام خانواده در کشور حل نخواهد شد. خانواده، دختران و زنان برای ورود به رابطه زناشویی راه‌هایی برای دور زدن قانون خواهند یافت، تا مسائل را خود حل کنند. نظام حقوقی و قانونی هم قادر به مهار این ابتکارها نخواهد شد.»

زندان با پابند هیچ مشکلی از زنان حل نمی‌کند

دکتر کولایی درباره جرم‌زدایی و حبس‌زدایی از مهریه هم می‌گوید: «اینکه برای مردان پابند الکترونیک در نظر گرفته شود، هیچ مشکلی را از زندگی زنان حل نمی‌کند. اکنون موضوع زندگی زنی که به هر دلیل ناچار به جدایی شده در میان است. هر اتفاقی که برای مرد رخ دهد از رفتن به زندان تا جرم‌زدایی و داشتن پابند، هیچ مشکلی را از مسائل زن در شرایط طلاق و جدایی حل نمی‌کند، چرا که قانونگذار باید به فکر تعادل بخشیدن به زندگی مشترک باشد.» قانونگذار می‌تواند اشتراک در اموال، آنچه را که زن و مرد با هم ساخته و به دست‌آورداند در نظر بگیرد، موضوعی که بیشتر کشورها در نظام قانونی‌شان دیده‌اند. آنان اجازه دور زدن قانون و نادیده گرفتن آن بعد از تاریخ مشخص ازدواج را به مردان نمی‌دهند؛ موضوعی که این استاد دانشگاه در مورد آن می‌گوید: برخلاف تمام تکریم و تمجیدهای بسیاری که از موقعیت و جایگاه زنان و مادران انجام می‌شود، متأسفانه پیامد حقوقی لازم و مناسب در دفاع از جایگاه و موقعیت زنان در نهاد خانواده وجود ندارد. این خشونت‌های ساختاری نشان‌دهنده باور نداشتن به حقوق زنان است و بی‌تردید این گونه تلاش‌ها را همچنان ناکام و بدون تأثیر می‌گذارد، چرا که هدف اصلی قانونگذار باید تقویت و استحکام نهاد خانواده، جلوگیری از شکل نگرفتن جدایی‌ها و استواری خانواده باشد که با این نوع طرح‌ها چنین هدفی قابل دسترس نخواهد بود.»

با اشاره به اینکه امروز در جامعه شاهد مهریه‌های نجومی هستیم، تأکید می‌کند: «متأسفانه در بعضی از گروه‌ها شاهد مهریه‌های نجومی عجیب و غریبی هستیم که مرد را به زندان می‌اندازد و باعث آسیب شدیدی به او می‌شود. عملاً زن هم به حقوقش نمی‌رسد. از طرفی اگر حمایت مالی از زن نباشد، زن‌ها هم آسیب می‌بینند، به نظرم ما باید پیشنهادهاتی را مصوب کنیم که نظام‌سازی قرآنی را رعایت کند؛ هم حق و حقوق اقتصادی زن زیر سؤال نرود، هم قانونگذار سختگیری بیش از اندازه نداشته باشد. متأسفانه سختگیری سبب می‌شود عملاً پرداخت دیون هم به خوبی انجام نشود.» رئیس فراکسیون زنان با بیان اینکه این طرح در کمیسیون

حقوقی قضایی مجلس مطرح و مورد بررسی قرار گرفته و اصلاً نظرات فراکسیون زنان در آن مطرح نشده است، می‌گوید: «اینکه حبس کم شود و محکومان مالی هم به سرعت بتوانند ادای دین کنند بد نیست، اما نکته‌ای که وجود دارد، اشکالات و مواردی است که مطرح کردیم و خواستیم این طرح به کمیسیون برگردد و اصلاح شود. تقاضای ما این است که این قانون در جلسه رسمی فراکسیون با حضور کارشناسان مسلط مورد بررسی اعضا قرار بگیرد و سپس به کمیسیون حقوق قضایی داده شود. متأسفانه تغییر سقف مهریه از ۱۱۰ سکه به ۱۴ سکه باعث شده در این بازه زمانی محدود، شاهد افزایش چشمگیر مراجعه مردم برای دریافت مهریه باشیم؛ یعنی افراد از ترس تغییر قانون و اینکه نتوانند

آناهیتا سیفی، دانشیارگروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبایی:

مهریه تنها وسیله حفظ حقوق زنان در ازدواج

مهریه یکی از مهم‌ترین آثار مالی عقد ازدواج است و پرداخت آن به حکم قانون، بر عهده مرد است. اما همین حق قانونی ازدواج که برای زنان در نظر گرفته‌اند، بارها مورد تغییر قرار گرفت تا جایی که اکنون از ۱۱۰ سکه می‌خواهند آن را به ۱۴ سکه برسانند. مخالفان قانون جدید مهریه معتقد هستند که این قانون توازن میان حقوق زن و مرد را فراهم نمی‌کند و می‌تواند منجر به کاهش ازدواج‌ها و از بین رفتن حقوق زنان شود. از طرف دیگر موافقان معتقدند اگر این طرح تبدیل به قانون شود، زندانیان مهریه رها شده و حبس‌زدایی انجام می‌شود. به گفته دانشیار گروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبایی، شروطط با عقد در راستای تعادل حقوق زوجین باید تقویت شود. درحال حاضر مهریه کارکرد واقعی خود را بین زوجین از دست داده است. زنانی که می‌خواهند طلاق بگیرند از مهریه برای اعمال فشار بر مرد استفاده می‌کنند. چرا که حق طلاق را ندارند. به همین دلیل مخالفان طرح جدید مجلس معتقدند مهریه تنها دستاویز حفظ حقوق زنان در ازدواج است.

آناهیتا سیفی دانشیار گروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اینکه مطالبه و پرداخت مهریه یکی از مسائل پرجالش در حوزه خانواده است، می‌گوید: «حقوقدانان آثار عقد نکاح را در دو بخش آثار مالی و آثار غیرمالی بررسی می‌کنند؛ مهریه یکی از مهم‌ترین آثار مالی عقد ازدواج بوده و تکلیفی است که به حکم قانون بر مرد محول می‌شود. مهریه باید دارای شرایطی باشد و هرگاه یکی از شرایط مذکور موجود نباشد، مهریه باطل خواهد بود، ولی اثری بر وضعیت نکاح نخواهد داشت.»

در ماده ۱۰۹-۱ قانون مدنی آمده است: «مهریه باید بین طرفین تا حدی که رفع جهالت آنها بشود، معلوم باشد.» این معلوم بودن مهریه به معلوم بودن مقدار، جنس و وصف است. همچنین در ماده ۱۰۸-۱ آمده است: «تعیین مقدار مهر منوط به تراضی طرفین است.» در قانون مدنی مقداری برای مهرالمسمی معین نشده است و زوجین آزاد هستند هر مقداری که بخواهند مهر در نکاح قرار دهند. سیفی در این‌باره توضیح می‌دهد: «درصورت مجهول بودن، مالیت نداشتن یا در صورتی که مهر ملک دیگری باشد، طبق ماده ۱۱۰-۱ قانون مدنی در دو صورت اول و دوم مستحق مهرالمثل است و در صورت سوم مستحق مثل یا قیمت آن خواهد بود؛ مگر اینکه صاحب مال اجازه دهد. بر اساس نظرات و دیدگاه‌های مختلف فقها آمده است: «در اسلام اگرچه برای مهریه مقدار معین و مشخصی قرار داده نشده بلکه مقدار آن به توافق طرفین واگذار شده است و می‌تواند هر چیز حلالی که دارای ارزش است، مهریه قرار داد.»

گرفتن مهریه کامل نیاز به اثبات زوج‌ه دارد

قانون حمایت خانواده در سال ۱۳۹۱ به تصویب مجلس رسید. عده‌ای معتقد بودند، این قانون امتیازات بیشتری برای زنان قائل شده است؛ از جمله ماده ۲۲ که در مورد وصول مهریه است، این دانشیار گروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اینکه تاحدودی برای آن سقف تعیین کرده است که اگر مهریه زن تا ۱۱۰ سکه بهار آزادی یا معادل آن باشد، وصول آن با توجه به ماده ۲ قانون محکومیت‌های مالی است، بیان می‌کند: «اگر بیش از این باشد، وصول آن مشروط به ملاتت زوج یعنی «توانایی فردی» است، و زن باید آن را اثبات کند تا بتواند مهریه‌اش را به طور کامل به دست آورد. البته این گونه نیست که زن نتواند مهریه خود را بگیرد؛ بلکه طبق آنچه در این قانون آمده است، به دست آوردن مهریه کامل را برعهده اثبات زوج‌ه قرار داده است.»

ناتوانی مالی باعث تقسیت مهریه می‌شود

به گفته سیفی، در صورتی که مهریه به میزانی تعیین شود که نشان از ناتوانی زوج باشد و بعداً هم چنین تمکنی ایجاد نشود، مهر به مهرالمثل منصرف خواهد شد. تجربه نشان داده، فقط درصد بسیار اندکی از دادخواست‌هایی که موضوع آن مطالبه مهریه بوده و حکم به تأیید تمامی آن به صورت یکجا شده، قابلیت اجرا پیدا کرده بود و بقیه دادخواست‌ها با ارائه دادخواست اعسار «ناتوانی مالی یک فرد غیر تاجر» از تأیید کل و درخواست تقسیت مواجه شده بودند که عمدتاً نیز حکم اعسار زوج صادر و مهریه تقسیت شده بود. بنابراین در ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده که در سال ۱۳۹۱ تصویب شد، با تعیین سقف برای مهریه سعی کردند تا از افزایش مهریه و زندان رفتن مردان جلوگیری کنند.

مهریه تنها وسیله حفظ حقوق زنان در ازدواج

در طرح جدید مورد بحث، نحوه اجرای محکومیت مالی مهریه تغییر

مهریه شان را دریافت کنند، آن را به اجرا گذاشته‌اند و با افزایش مراجعان مواجه شده‌ایم. با توجه به وجود چنین موضوعاتی، باید فضای اجتماعی جامعه مدیریت شود و قبل از بررسی‌ها، در رسانه‌ها مورد تبیین قرار بگیرد و در مورد آن گفت‌وگو شود.» محمدبیگی با بیان اینکه این تغییرات نباید مقابل حقوق زنان در خانواده قرار گیرد، به ماده ۲۷ قانون حمایت از خانواده اشاره می‌کند: «در ماده ۲۷ قانون حمایت از خانواده، ارجاع به داری داریم که بسیار خوب است و باید بیش از پیش به آن بپردازیم. ما مخالف مهریه‌های نجومی و موافق تسهیل امر تشکیل خانواده و زندگی مشترک هستیم، بنابراین با توجه به وضعیت اقتصادی دو طرف، درخواست من این است که خانواده‌ها مهریه‌های معقول و قابل پرداخت را برای عروس‌ها قرار دهند. از طرف دیگر باید از دادخواست‌های زودهنگام پیشگیری کنیم تا مراجعه به دادگاه‌ها به نفع استحکام خانواده، کمتر شود، اما نیازمند پشتیبانی‌ها و حمایت‌های قانونی از زنان برای احقاق حقوق شان در حوزه نفقه و مهریه هستیم.»

الهه کولایی:

تا هنگامی که

این اصلاح در

نظام قانونی رخ

ندهد، یعنی یک

رابطه مشارکتی

و برابر میان زن و

مرد که به عنوان

همسر با هم

زندگی می‌کنند،

جنبه عینی و

وجود خارجی

پیدا نکند و از

سطح شعار

و تکریم‌های

شفاهی به

سطح عمل و

واقعیت‌های

زندگی انتقال

پیدا نکند، بجران

نظام خانواده

در کشور حل

نخواهد شد

چه زمانی حکم پابند الکترونیک اجرامی‌شود؟

ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده مصوب سال ۱۳۹۱ ناظر بر این بود که حق مهریه در زمان وقوع عقد تا ۱۱۰ سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن باشد، زوج اگر تا ۱۱۰ سکه پرداخت نمی‌کرد زندانی می‌شد، مگر اینکه دادخواست اعسار داده باشد. سیفی با بیان اینکه در گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس عدد سکه از ۱۱۰ به چهارده سکه کاهش داده شده است، می‌گوید: «اگر اعسار «توانایی مالی یک فرد غیر تاجر» کسی با ۱۴ سکه پذیرفته شود، حبس منظر سامانه‌ها و پابندهای الکترونیک خواهد بود. مخالفان قانون جدید مهریه معتقد هستند این قانون توازن میان حقوق زن و مرد را فراهم نمی‌کند و می‌تواند منجر به کاهش ازدواج‌ها و از بین رفتن حقوق زنان شود. با این حال، موافقان طرح نیز معتقدند اگر این طرح تبدیل به قانون شود زندانیان مهریه رها شده و حبس‌زدایی متناسب با سیاست‌گیری را در بر دارد و کاهش جمعیت زندانی تسهیل می‌شود.»

بنا به اظهارات نایب رئیس کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس، اصلاح دیگر قوانین ازدواج همچون حق طلاق، حق خروج از کشور و حق حضانت فرزندان در این طرح مطرح است، سیفی می‌گوید: «در این اصلاحیه آمده، اگر زن و مردی سازگاری با هم ندارند؛ دادگاه می‌تواند با تقاضای زوج‌ه، طلاق را اجرا کند. البته به نظر می‌رسد درحال حاضر مهریه کارکرد واقعی خود را مابین زوجین و خانواده در دست داده است. تجربه نشان داده در اکثر قریب به اتفاق پرونده‌های طلاق زوج‌ه با اعمال فشار از طریق مهریه برای مرد، یا از طریق بذل مهریه موفق به اخذ طلاق می‌شود. باید بگوییم اصلاحیه جدید در خصوص جرم انگاری انتقال اموال برای جلوگیری از توقیف، می‌تواند مثبت تلقی شود؛ زیرا در اصلاحیه جدید گفته شده پیش از صدور حکم نیز انتقال اموال برای جلوگیری از توقیف، جرم محسوب می‌شود. البته نیاز است، جزئیات بیشتری در این مورد بررسی شود.»

تقویت شرایط با عقد برای زنان

یکی دیگر از موارد بحث‌برانگیز طرح جدید، دریافت حق ثبت برای مهریه‌هایی که بالای مهرالسنه است که از یک دهه تا ۲۰۰ درصد در مهریه‌های بیش از ۲۰۰ سکه دریافت خواهد شد و افراد باید پولی بابت ثبت مهریه خود به صندوق دولت پرداخت کنند. دانشیار گروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اینکه این امر می‌تواند پیامدها و آثار مثبتی را به دنبال نداشته باشد، توضیح می‌دهد: «این کار می‌تواند منجر به کاهش آمار ازدواج دائم و شاید منتهی به توجیه از صورت‌های دیگر ازدواج شود. با این حال کاهش مهریه‌های منطقی شدن تعیین میزان مهریه در امر ازدواج در راستای حبس‌زدایی می‌تواند مفید واقع شود، اما باید حقوق زوج در صورت درخواست طلاق و تناسب با شرایط جدید منطقی و عادلانه‌تر در نظر گرفته شود و شروط با عقد در راستای تعادل حقوق زوجین تقویت شود. پیشنهاد محدود شدن جنبه کیفری مهریه به ۱۴ سکه اگر چه می‌تواند منجر به کاهش تعداد زندانیان مهریه شود، اما همچنان حقوق زوج‌ه را می‌تواند تحت‌الشعاع قرار دهد که باید تمهیداتی را ببندیشند.»